

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 15 mars 2012*

”Upphovsrätt och närstående rättigheter — Direktiv 2006/115/EG — Artiklarna 8 och 10 — Begreppen ’användare’ och ’återgivning för allmänheten’ — Utsändning av fonogram med hjälp av TV-apparater och/eller radioapparater som installerats i hotellrummen”

I mål C-162/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court (Commercial Division) (Irland) genom beslut av den 23 mars 2010, som inkom till domstolen den 7 april 2010, i målet

Phonographic Performance (Ireland) Limited

mot

Irland,

Attorney General,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna J. Malenovský (referent), E. Juhász, G. Arestis och T. von Danwitz,

generaladvokat: V. Trstenjak,

justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 7 april 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Phonographic Performance (Ireland) Limited, genom H. Sheehy, solicitor, biträdd av J. Newman, BL,
- Irland, genom D. O’Hagan, i egenskap av ombud, biträdd av E. Fitzsimons och J. Jeffers, BL,
- Greklands regering, genom G. Papadaki, M. Germani och G. Alexaki, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: engelska.

— Italiens regering, genom P. Gentili, i egenskap av ombud,
— Frankrikes regering, genom J. Gstalter, i egenskap av ombud,
— Europeiska kommissionen, genom J. Samnadda och S. La Pergola, båda i egenskap av ombud,
och efter att den 29 juni 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 8 och 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter (EUT L 376, s. 28).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Phonographic Performance (Ireland) Limited (nedan kallat PPL) och Irland.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 3 Världsoorganisationen för den intellektuella äganderätten (Wipo) antog den 20 december 1996, i Genève, Wipos fördrag om framföranden (nedan kallat WPPT) och fonogram samt Wipos fördrag om upphovsrätt. Dessa två fördrag har godkänts på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2000/278/EG av den 16 mars 2000 (EGT L 89, s. 6).
- 4 Enligt artikel 2 b, d och g i WPPT gäller följande:

”I detta fördrag används följande definitioner:

- b) *fonogram*: en upptagning av ljuden i ett framförande eller av andra ljud eller av en framställning av ljud på annat sätt än i form av en upptagning som ingår i filmverk eller i annat audiovisuellt verk,
...
- d) *fonogramframställare*: den fysiska eller juridiska person som tar initiativet till och ansvarar för den första upptagningen av ljuden i ett framförande eller andra ljud, eller framställningar av ljud,
...
- g) *överföring till allmänheten* av ett framförande eller ett fonogram: överföring till allmänheten med vilket medium som helst, dock inte ljudradio- eller televisionsutsändning, av ljuden i ett framförande eller ljuden eller en framställning av ljud upptagna på ett fonogram. För de syften som avses i artikel 15 omfattar termen överföring till allmänheten att ljuden eller en framställning därav som är upptagna på ett fonogram görs hörbara för allmänheten.”

5 Artikel 15 i WPPT har följande lydelse:

”1. Utövande konstnärer och fonogramframställare skall ha rätt till en enda ersättning för direkt eller indirekt utnyttjande av fonogram som utgivits för kommersiella ändamål för utsändning i ljudradio eller television eller för vilken överföring som helst till allmänheten.

2. Fördragsparterna får i sin nationella lagstiftning föreskriva att den skäligen ersättningen skall inkrävas in från användaren av den utövande konstnären eller av fonogramframställaren eller av båda. Fördragsparterna får införa nationell lagstiftning som, i avsaknad av en överenskommelse mellan den utövande konstnären och fonogramframställaren, anger villkoren för hur de utövande konstnärerna och fonogramframställarna skall fördela den skäligen ersättningen.

3. En fördragspart får genom ett meddelande till Wipos generaldirektör förklara att den avser tillämpa bestämmelserna i punkt 1 endast med avseende på vissa utnyttjanden, att den avser begränsa tillämpningen av bestämmelserna på annat sätt eller att den inte alls avser tillämpa dem.

4. För de syften som avses i denna artikel skall fonogram som har gjorts tillgängliga för allmänheten på trådburen eller trådlös väg på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer anses vara utgivna för kommersiella ändamål.”

Unionsrätten

6 Enligt skälen 5, 7 och 16 i direktiv 2006/115 gäller följande:

”5. Upphovsmännens och de utövande konstnärernas skapande och konstnärliga arbete förutsätter en tillräcklig inkomst som underlag för fortsatt skapande och konstnärligt arbete, och de investeringar som krävs, särskilt för framställning av fonogram och filmer, är särskilt stora och riskfyllda. Möjligheten att säkerställa en sådan inkomst och att återfå investeringarna kan effektivt garanteras endast genom tillfredsställande rättsligt skydd för de berörda rättighetshavarna

...

7. Medlemsstaternas lagstiftning bör tillnärmas på ett sätt som inte strider mot de internationella överenskommelser som många medlemsstaters lagstiftning om upphovsrätt och närstående rättigheter bygger på.

...

16. Medlemsstaterna bör ha rätt att föreskriva mera långtgående skydd för innehavare av närstående rättigheter än det som föreskrivs i detta direktiv i fråga om radio- och TV-utsändning och återgivning för allmänheten.”

7 I artikel 7 i direktiv 2006/115 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall föreskriva att utövande konstnärer har ensamrätt att medge eller förbjuda upptagning av sina framföranden.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva att radio- eller televisionsföretag har ensamrätt att medge eller förbjuda upptagning av sina utsändningar, när dessa sker över tråd eller trådlöst, inbegripet sändning genom kabel eller satellit.

3. En kabeldistributör skall inte ha de rättigheter som avses i punkt 2 när den enbart genom kabel vidaresänder ett radio- eller TV-företags utsändningar.”

8 I artikel 8.2 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva rätt till en enda skälig ersättning från användaren när ett fonogram som har utgivits i kommersiellt syfte används i original eller kopia för trådlös utsändning eller eljest för återgivning för allmänheten. De skall säkerställa att denna ersättning fördelas mellan de berörda utövande konstnärerna och fonogramframställarna. Medlemsstaterna får fastställa villkoren för hur ersättningen skall fördelas mellan dem när det saknas avtal dem emellan.”

9 Artikel 10 i direktivet har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna får föreskriva inskränkningar i de rättigheter som avses i detta kapitel vad gäller följande utnyttjanden:

a) Enskilt bruk.

...

2. Oavsett vad som föreskrivs i punkt 1 får varje medlemsstat föreskriva samma slags inskränkningar i skyddet för utövande konstnärer, fonogramframställare, radio- och TV-företag och den som producerat första upptagningen av filmer, som den föreskriver när det gäller skyddet för upphovsrätten till litterära och konstnärliga verk.

Tvångslicenser får dock föreskrivas endast i den mån de är förenliga med Romkonventionen

3. De inskränkningar som avses i punkt 1 och 2 får endast tillämpas i vissa särskilda fall som inte strider mot det normala utnyttjandet av alstret och inte oskäligt inkräktar på rättsinnehavarens legitima intressen.”

10 Genom direktiv 2006/115 kodifierades och upphävdes rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter (EGT L 346, s. 61).

11 I skäl 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationsområdet (EGT L 167, s. 10) anges följande:

”Utgångspunkten för en harmonisering av upphovsrätt och närstående rättigheter måste vara en hög skyddsnivå, eftersom dessa rättigheter har en avgörande betydelse för det intellektuella skapandet. Skyddet av dem bidrar till att bevara och utveckla kreativiteten och gagnar upphovsmän, utövande konstnärer, producenter, konsumenter, kultur, näringsliv och allmänhet. Immaterialrätt har därför erkänts som en integrerad del av äganderätten.”

12 I artikel 3 i detta direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda varje överföring till allmänheten av deras verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

2. Medlemsstaterna skall ge ensamrätt att tillåta eller förbjuda tillgängliggörandet för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

a) för utövande konstnärer: av upptagningar av deras framföranden,

- b) för fonogramframställare: av deras fonogram,
- c) för framställarna av de första upptagningarna av filmer: av originalet och kopior av deras filmer, och
- d) för radio- och televisionsföretag: av upptagningar av deras sändningar, trådöverförda såväl som luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar

3. De rättigheter som avses i punkterna 1 och 2 skall inte anses vara konsumerade genom någon form av överföring till allmänheten eller genom att alster görs tillgängliga för allmänheten enligt denna artikel.”

Nationell rätt

- 13 I artikel 97 i lag av år 2000 om upphovsrätt och om upphovsrätten närstående rättigheter (Copyright and Related Rights Act 2000) (nedan kallad 2000 års lag) föreskrivs följande:

”1. Med förbehåll för vad som föreskrivs i punkt 2 utgör det inte ett intrång i upphovsrätten till en ljudinspelning, en sändning eller ett kabelprogram när dessa görs tillgängliga för åhörare eller åskådare där dessa lyssnar eller tittar på dem

- a) i den del av fastigheten där de boende sover, och
- b) som en del av den service som uteslutande eller huvudsakligen erbjuds de boende.

2. Subsection 1 är inte tillämplig på de delar av fastigheten som omfattas av den bestämmelsen om en separat avgift tas ut för tillträde till den del av fastigheten där allmänheten kan ta del av en ljudinspelning, en sändning eller ett kabelprogram.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 14 PPL är en upphovsrättsorganisation som tillvaratar fonogramframställares rättigheter till ljudinspelningar eller fonogram i Irland.
- 15 Det nationella målet avser en talan av PPL mot Irland om fastställelse av att Irland genom att anta och bibehålla artikel 97 i 2000 års lag har åsidosatt artikel 4 FEU och om skadestånd jämte ränta för detta åsidosättande.
- 16 Enligt PPL har det i artikel 97.1 i 2000 års lag föreskrivna undantaget medfört att hotell och familjepensionat (nedan gemensamt kallade hotell) underlåtit att utge skälig ersättning till PPL för användning i hotellrum i Irland av fonogram som ingår bland dem som upplåtits till PPL på licens, som sker med hjälp av en anordning vilken tillhandahålls av dessa hotell som en del av deras tjänster.
- 17 Undantaget till förmån för hotell som sänder skyddade fonogram utgör emellertid ett åsidosättande av vissa europeiska direktiv som antagits på det område som avser upphovsrätten närstående rättigheter, och enligt vilka fonogramframställare har en rätt till skälig ersättning när deras fonogram utnyttjas under vissa förhållanden.
- 18 High Court (Commercial Division) har preciserat att det nationella målet endast avser ljudupptagningar eller fonogram som hotellgästerna lyssnar på i hotellrum i Irland men inte i andra delar av dessa hotell. Målet avser inte heller interaktiva överföringar eller överföringar på begäran.

- 19 Enligt den hänskjutande domstolen gäller för övrigt att om ett hotell tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellrummen i Irland till vilka hotellet via kabel eller annan teknik överför en centralt mottagen signal, har hotellet inte någon skyldighet enligt artikel 97.1 i 2000 års lag att utge skälig ersättning till fonogramframställarna för de ljudupptagningar som sänds via television eller radio.
- 20 Likaså gäller att om ett hotell placerar ut en annan anordning i hotellrummen och gör ljudupptagningar tillgängliga i fysisk eller digital form för hotellgästerna som de kan lyssna till med hjälp av denna anordning, har hotellet inte heller någon skyldighet att utge skälig ersättning till fonogramframställarna enligt artikel 97.1 i 2000 års lag.
- 21 Även om begäran i sak avser användningen av ljudupptagningar i hotellrum, har den hänskjutande domstolen dessutom påpekat att artikel 97.1 i 2000 års lag även innebär att kravet på skälig ersättning för sådan användning inte gäller för sjukhus, kliniker, äldreboende och boende för funktionshindrade, kriminalvårdsanstalter eller andra sådana institutioner.
- 22 Den hänskjutande domstolen har slutligen preciserat att de i förevarande mål aktuella ljudupptagningarna utgörs av fonogram som utgetts i kommersiellt syfte.
- 23 Enligt den hänskjutande domstolen ska EU-domstolen i detta sammanhang inte ge begreppet "återgivning för allmänheten" samma innebörd som i domen av den 7 december 2006 i mål C-306/05, SGAE (REG 2006, s. I-11519), med hänsyn till skillnaderna mellan de rättigheter som skyddas av artikel 3.1 i direktiv 2001/29 respektive artikel 8.2 i direktiv 2006/115, med hänsyn till det sammanhang i vilket uttrycken "överföring till allmänheten" respektive "återgivning för allmänheten" används och med hänsyn till ändamålet med respektive bestämmelser.
- 24 Mot denna bakgrund beslutade High Court (Commercial Division) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- "1) Är ett hotell, som i hotellrummen har installerat TV- och/eller radioapparater till vilka det överförs en signal, en 'användare' som genomför en 'återgivning för allmänheten' av ett fonogram som kan utsändas i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 ...?
 - 2) För det fall fråga 1 ska besvaras jakande, är då medlemsstaterna skyldiga enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115 att föreskriva en rätt till en skälig ersättning från hotellet utöver den skäliga ersättningen från radio-/TV-sändningsföretaget för utsändningen av fonogrammet?
 - 3) För det fall fråga 1 ska besvaras jakande, har då medlemsstaterna enligt artikel 10 i direktiv 2006/115 rätt att undanta hotell från skyldigheten att utge 'en enda skälig ersättning' eftersom det är fråga om 'enskilt bruk' i den mening som avses i artikel 10.1 a i [detta direktiv]?
 - 4) Utgör ett hotell som tillhandahåller anordningar i hotellrummen (dock inte TV- eller radioapparater) och fonogram i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av nämnda anordningar, en 'användare' som genomför en 'återgivning för allmänheten' av fonogrammen, i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 ...?
 - 5) För det fall fråga 4 ska besvaras jakande, har då medlemsstaterna enligt artikel 10 i direktiv 2006/115 ... rätt att undanta hotell från skyldigheten att utge 'en enda skälig ersättning' med anledning av att det är fråga om 'enskilt bruk' i den mening som avses i artikel 10.1 a i direktiv 2006/115 ...?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 25 Den nationella domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum, till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-signal, utgör en "användare" som genomför en handling i form av "återgivning för allmänheten" av ett radio- eller TV-sänt fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.
- 26 Domstolen erinrar inledningsvis om att enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115 ska medlemsstaterna föreskriva en rätt till en enda skälig ersättning från användaren när ett fonogram som har utgetts i kommersiellt syfte används i original eller kopia för trådlös utsändning eller eljest för återgivning för allmänheten.
- 27 Av denna bestämmelse framgår att den som använder ett fonogram för en trådlös utsändning eller för återgivning för allmänheten ska anses utgöra en "användare" i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 28 Under dessa förhållanden ska det bedömas huruvida det i ett mål som det förevarande är fråga om "återgivning för allmänheten".
- 29 När det gäller begreppet "återgivning för allmänheten" i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 92/100, vilket kodifierats genom direktiv 2006/115, har domstolen i punkt 76 i dom av den 15 mars 2012 i mål C-135/10, SCF (REU 2012), slagit fast att den tillämpar en individualiserad bedömning. Detsamma gäller beträffande användarens identitet och frågan om användningen av det aktuella fonogrammet (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 78).
- 30 Domstolen har vidare preciserat att bedömningen ska ske med beaktande av flera kompletterande, ej självständiga och av varandra beroende kriterier. De ska därmed tillämpas individuellt såväl som med hänsyn till deras inbördes samspel, då de i olika konkreta situationer kan uppvisa mycket olika grader av intensitet (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 79).
- 31 Bland dessa kriterier har domstolen för det första betonat den omständigheten att användarens agerande är nödvändigt i sammanhanget. Denna användare genomför nämligen en överföring när vederbörande agerar med full kännedom om följderna av sitt handlande, för att ge sina kunder tillgång till en trådlös utsändning som innehåller skyddade verk. Utan sådant agerande skulle dessa kunder, även om de befinner sig inom det område som täcks av sändningen, nämligen i princip inte kunna få tillgång till det sända verket (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 82).
- 32 Domstolen har för det andra preciserat några av delarna i begreppet allmänheten.
- 33 Den har i det avseendet slagit fast att "allmänheten" avser ett obestämt antal potentiella tittare eller åhörare och förutsätter ett ganska stort antal personer (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 84).
- 34 Vad för det första gäller att allmänheten är av "obestämd" karaktär, har domstolen påpekat att det – enligt definitionen av begreppet "överföring till allmänheten (offentligt framförande)" i Wipos ordlista, vilken utan att ha bindande verkan åtminstone ger ledning vid tolkningen av begreppet offentligheten – handlar om att "göra så att ett verk kan uppfattas ... på varje lämpligt sätt av personer i allmänhet, i motsats till vissa bestämda personer tillhörande en privat krets" (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 85).

- 35 Vad därefter angår kriteriet avseende ”ett ganska stort antal personer”, har domstolen preciserat att detta avser att begreppet allmänheten är förenat med ett visst *de minimis*-krav varför begreppet inte omfattar alltför små eller till och med obetydliga kretsar av berörda personer (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 86). Vidare ska fastställandet av detta antal ske med beaktande av de kumulativa effekter som följer av att verk sprids till eventuella tittare eller åhörare. Det gäller i det avseendet inte bara att veta hur många personer som har tillgång till ett och samma verk vid samma tillfälle, utan även hur många av dem som i följd efter varandra har tillgång till verket (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkterna 86 och 87).
- 36 Slutligen har domstolen slagit fast att det inte är utan betydelse huruvida en ”överföring till allmänheten” i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29 har ett vinstsyfte, och att detta gäller i ännu högre grad i fråga om en sådan rätt till skälig ersättning av huvudsakligen ekonomisk art som föreskrivs i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 för utövande konstnärer och fonogramframställare (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet SCF, punkterna 88 och 89).
- 37 Det är nämligen enligt domstolen underförstått att den allmänhet som är föremål för överföringen dels utgör målgruppen för användaren, dels är mottaglig på ett eller annat sätt för användarens överföring och inte har ”fångats in” av en ren slump (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 91).
- 38 Det är bland annat mot bakgrund av dessa kriterier och i enlighet med den individualiserade bedömning som slås fast i punkt 29 i förevarande dom som det ska bedömas huruvida ett hotell, vilket liksom i det förevarande fallet tillhandahåller TV- eller radioapparater i gästernas rum till vilka det sänder en radio- eller TV-signal, genomför en återgivning för allmänheten i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.
- 39 Även om det i princip ankommer på de nationella domstolarna att avgöra om detta är förhållandet i det enskilda fallet och att i detta avseende göra den slutliga bedömningen av de faktiska omständigheterna, konstaterar domstolen att den med avseende på det nationella målet förfogar över alla de uppgifter som krävs för att avgöra om det har skett någon sådan överföring till allmänheten.
- 40 Domstolen påpekar för det första att i likhet med det ovannämnda målet SGAE (punkt 42) gäller i den situation som den hänskjutande domstolen har beskrivit, där ett hotell tillhandahåller gästerna TV- och/eller radioapparater i rummen, till vilka det sänder en radio- eller TV-signal, att hotellgästerna – även om de befinner sig inom området för utsändningen av signalen innehållande fonogrammen – kan ta del av dessa endast tack vare hotellets avsiktliga agerande. Hotellets agerande är alltså nödvändigt på det sätt som avses i punkt 31 i förevarande dom.
- 41 Vad därefter gäller sådana hotellgäster som de i det nationella målet aktuella, påpekar domstolen att dessa normalt utgör ett obestämt antal potentiella hotellgäster, i den mån dessa gästers tillgång till hotellets tjänster i princip är ett resultat av varje hotellgästs personliga val och inte begränsas av hotellets kapacitet att ta emot gäster. Det är i ett sådant fall alltså fråga om ”personer i allmänhet” i den mening som avses i punkt 34 i förevarande dom.
- 42 Vad i enlighet med punkt 33 i förevarande dom gäller storleken av antalet potentiella lyssnare eller TV-tittare, påpekar domstolen att den redan har slagit fast att hotellgäster utgör ett ganska stort antal personer, varför dessa ska anses utgöra en allmänhet (se domen i det ovannämnda målet SGAE, punkt 38).
- 43 Vad slutligen beträffar frågan om det föreligger ett sådant vinstsyfte som avses i punkterna 36 och 37 i förevarande dom, konstaterar domstolen att hotellgäster kan anses utgöra ”målgruppen” för användaren och är ”mottagliga”.

- 44 Den handling som ett hotell företar i syfte att ge sina gäster tillgång till det radio- eller TV-sända verket utgör nämligen ett tillhandahållande av en extra tjänst som inverkar på hotellets status och följaktligen rumpriserna (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet SGAE, punkt 44). Handlingen kan också locka ytterligare gäster som är intresserade av denna extra tjänst (se, analogt, dom av den 4 oktober 2011 i de förenade målen C-403/08 och C-429/08, Football Association Premier League m.fl., REU 2011, s. I-9083, punkt 205).
- 45 Härav följer att när ett hotell sänder fonogram via radio eller TV så sker detta, i ett mål som det nationella, med ett vinstsyfte.
- 46 Av ovanstående överväganden framgår att ett hotell genomför en ”återgivning för allmänheten”, i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115, i en sådan situation som den i det nationella målet aktuella.
- 47 Med hänsyn till vad som redovisats ovan ska den första frågan besvaras så, att ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-signal utgör en ”användare” som genomför en handling i form av ”återgivning för allmänheten” av ett radio- eller TV-sänt fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.

Den andra frågan

- 48 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-signal är skyldigt att utge skälig ersättning enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115, utöver den som sändningsföretaget erlagt, för utsändningen av ett radio- eller TV-sänt fonogram.
- 49 Domstolen erinrar inledningsvis om att den i fråga om begreppet ”överföring till allmänheten” i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29 redan har preciserat att ett hotell som genomför en överföring till allmänheten överför ett skyddat verk till en ny del av allmänheten, det vill säga en allmänhet som inte beaktades av upphovsmännen till det skyddade verket när de tillät att verket användes för överföring till den ursprungliga publiken (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet SGAE, punkterna 40 och 42).
- 50 Det ska understrykas att den ”nya del av allmänheten” som det talas om i den rättspraxis som nämns i föregående punkt, också ska beaktas vid tillämpningen av artikel 8.2 i direktiv 2006/115.
- 51 När ett hotell återger ett radio- eller TV-sänt fonogram i hotellgästernas rum använder hotellet fonogrammet självständigt och sänder det till en ytterligare allmänhet som är ny i förhållande till den som var föremål för den ursprungliga återgivningen. Som konstateras i punkt 45 i förevarande dom har hotellet dessutom ekonomisk vinning av denna utsändning oberoende av den vinning som sändningsföretaget eller fonogramframställaren haft.
- 52 I en sådan situation är ett hotell följaktligen skyldigt enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115 att utge skälig ersättning för återgivningen av detta fonogram, utöver den som sändningsföretaget erlagt.
- 53 Enligt den irländska regeringen följer av orden ”eller” och ”enda” i artikel 8.2 i direktiv 2006/115, att ett hotell inte behöver utge någon ersättning för återgivning för allmänheten av fonogram, om ett radio- eller TV-företag redan har erlagt skälig ersättning för användningen av fonogrammet i sina sändningar. Det saknas emellertid fog för detta argument.
- 54 Genom att använda ordet ”enda” i denna bestämmelse, har unionslagstiftaren nämligen sökt betona att medlemsstaterna inte är skyldiga att föreskriva att användaren ska utge flera olika ersättningar för en och samma återgivning för allmänheten, även om denna enda ersättning i enlighet med vad som klart

framgår av andra meningen i denna bestämmelse ska fördelas mellan de olika mottagarna av denna skäliga ersättning, nämligen de utövande konstnärerna och fonogramframställarna. Vad beträffar den samordnande konjunktionen "eller", som förekommer i skrivningen "för trådlös utsändning eller eljest för återgivning för allmänheten", ska denna tolkas så, att ersättning ska utges såväl inom ramen för en radio- och TV-utsändning som för en återgivning för allmänheten.

- 55 Mot bakgrund av det ovan redovisade ska den andra frågan besvaras så, att ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-sänd signal är skyldigt att utge skälig ersättning enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115, utöver den som sändningsföretaget erlagt, för utsändningen av ett fonogram.

Den fjärde frågan

- 56 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fjärde fråga, som ska prövas som nummer tre i ordningen, för att få klarhet i huruvida ett hotell som i hotellgästernas rum inte tillhandahåller TV- eller radioapparater, utan en annan anordning samt fonogram i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning, utgör en "användare" som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.
- 57 Domstolen ska under dessa förhållanden pröva om de överväganden på vilka den grundat sitt svar på den första frågan är relevanta även när ett hotell tillhandahåller gästerna en annan anordning än en TV- eller radioapparat samt fonogram i fysisk eller digital form som kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning.
- 58 Det ska i detta hänseende påpekas att begreppet "återgivning för allmänheten" i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 ska tolkas med iakttagande av likvärdiga begrepp i bland annat WPPT, och på ett sätt som är förenligt med dessa, samt med beaktande av det sammanhang i vilket sådana begrepp förekommer och med hänsyn till ändamålet med de relevanta avtalsbestämmelserna (se domen i det ovannämnda målet SCF, punkt 55).
- 59 I artikel 2 g i WPPT, som avser överföring till allmänheten och som innehåller en hänvisning till artikel 15 i det fördraget, preciseras att sistnämnda begrepp även omfattar att ljuden eller en framställning därav som är upptagna på ett fonogram görs hörbara för allmänheten.
- 60 Under dessa förhållanden ska begreppet "återgivning för allmänheten" i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 tolkas så, att det även omfattar att ljuden eller en framställning därav som är upptagna på ett fonogram görs hörbara för allmänheten.
- 61 Denna slutsats stöds för övrigt av själva ordalydelsen i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 där det preciseras att den "eljest" avser återgivning för allmänheten, alltså alla former av tänkbar och genomförbar återgivning.
- 62 Ett hotell som i hotellgästernas rum tillhandahåller en annan anordning än en TV- eller radioapparat samt fonogram i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning tillhandahåller de två delar som behövs för att ljuden eller en framställning därav som är upptagna på dessa fonogram samt upptagningar av dessa ljud eller framställningar av ljud, det vill säga fonogrammen, ska göras hörbara för allmänheten.
- 63 Denna form av återgivning omfattas följaktligen av tillämpningsområdet för artikel 8.2 i direktiv 2006/115, tolkad mot bakgrund av artiklarna 2 g och 15 i WPPT jämförda med varandra.
- 64 I den mån den fjärde frågan på sätt som anges i punkt 57 i förevarande dom skiljer sig från den första frågan uteslutande vad gäller formen för utsändningen av fonogrammen, leder detta till slutsatsen att hotellet och dess gäster förefaller vara desamma i de båda frågorna.

- 65 Det kan därmed presumeras dels att hotellet ska anses utgöra "användare" i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115, dels att hotellets gäster ska anses utgöra en "allmänhet" i den mening som avses i denna bestämmelse, såvida inte någon särskild omständighet kan leda domstolen till en annan slutsats.
- 66 I detta hänseende ska det bedömas om den särskilda formen för uppspelning med hjälp av en anordning och fonogrammen i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning, kan leda till en annan slutsats än den i punkt 40 i förevarande dom redovisade.
- 67 Detta är inte fallet här. I den mån ett hotell som installerar en sådan anordning och sådana fonogram i hotellrummen på detta sätt tillhandahåller gästerna de två delar som behövs för att de ska kunna åtnjuta de aktuella verken, innebär detta att gästerna utan hotellets medverkan inte skulle ha tillgång till nämnda verk. Hotellets agerande är alltså nödvändigt i detta sammanhang.
- 68 Några ytterligare specifika omständigheter att pröva föreligger inte och domstolen slår därmed fast att det, i en sådan situation som den i det nationella målet, har skett en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.
- 69 Mot bakgrund av det ovan redovisade ska den fjärde frågan besvaras så, att ett hotell som i hotellgästernas rum inte tillhandahåller TV- eller radioapparater till vilka det sänder en radio- eller TV-signal, utan en annan anordning samt fonogram i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning, är en "användare" som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115. Hotellet är därmed skyldigt att utge "skälig ersättning" i den mening som avses i denna bestämmelse för utsändningen av nämnda fonogram.

Den tredje och den femte frågan

- 70 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje och sin femte fråga, vilka ska prövas i ett sammanhang, för att få klarhet i huruvida artikel 10.1 a i direktiv 2006/115, vilken innehåller en inskränkning av rätten till skälig ersättning enligt artikel 8.2 i det direktivet, när det rör sig om "enskilt bruk", ger medlemsstaterna möjlighet att undanta ett hotell som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram, i den mening som avses i artikel 8.2 i nämnda direktiv, från skyldigheten att utge sådan ersättning.
- 71 Det ska i likhet med vad generaladvokaten påpekade i punkt 153 i sitt förslag till avgörande, inledningsvis preciseras att det saknar betydelse huruvida hotellgästernas användning av verket utgör enskilt bruk eller inte, för att avgöra huruvida hotellet kan åberopa den inskränkning som följer av "enskilt bruk" enligt artikel 10.1 a i direktiv 2006/115. Det avgörande är i stället huruvida hotellets användning av verket är att anse som enskilt bruk.
- 72 "Enskilt bruk" av ett skyddat verk som av sin användare återges för allmänheten utgör dock en själv motsägelse eftersom en "allmänhet" per definition inte är "enskild".
- 73 Vid en återgivning för allmänheten i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115 är det följaktligen inte möjligt att tillämpa en inskränkning på grund av "enskilt bruk" i den mening som avses i artikel 10.1 a i nämnda direktiv.
- 74 En sådan tolkning innebär dock inte att sistnämnda bestämmelse mister sin ändamålsenliga verkan, eftersom den har ett vidare tillämpningsområde som omfattar annan användning än återgivning för allmänheten, såsom "upptagning" i den mening som avses i artikel 7 i nämnda direktiv.

- 75 Att tillämpa den begränsning som föreskrivs i artikel 10.1 a i direktiv 2006/115 för användaren när vederbörande genomför en sådan återgivning som den i det nationella målet aktuella, skulle för övrigt strida mot bestämmelserna i artikel 10.3 i det direktivet, enligt vilken denna begränsning endast är tillämplig i vissa speciella fall vilka inte inkräktar på normal användning av verket eller det andra föremål som skyddas, och inte heller leder till ett oberättigat intrång i rättighetshavarens legitima intressen.
- 76 Med en sådan tolkning skulle nämligen användaren undkomma skyldigheten att utge skälig ersättning för de former av användning av verket som svarar mot kommersiellt utnyttjande av detta, vilket skulle leda till en oberättigad skada på de legitima intressena för utövande konstnärer vilka skyddas just med hjälp av rätten till skälig ersättning.
- 77 Med hänsyn till det ovan redovisade ska den tredje och den femte frågan besvaras så, att artikel 10.1 a i direktiv 2006/115, vilken innehåller en inskränkning av rätten till skälig ersättning enligt artikel 8.2 i det direktivet, när det rör sig om "enskilt bruk", inte ger medlemsstaterna möjlighet att undanta ett hotell som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram, i den mening som avses i artikel 8.2 i nämnda direktiv, från skyldigheten att utge sådan ersättning.

Rättegångskostnader

- 78 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) **Ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-signal utgör en "användare" som genomför en handling i form av "återgivning för allmänheten" av ett radio- eller TV-sänt fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter.**
- 2) **Ett hotell som tillhandahåller TV- eller radioapparater i hotellgästernas rum till vilka hotellet sänder en radio- eller TV-sänd signal är skyldigt att utge skälig ersättning enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115, utöver den som sändningsföretaget erlagt, för utsändningen av ett utsänt fonogram.**
- 3) **Ett hotell som i hotellgästernas rum inte tillhandahåller TV- eller radioapparater till vilka det sänder en radio- eller TV-signal, utan en annan anordning samt fonogram i fysisk eller digital form vilka kan spelas upp eller avlyssnas med hjälp av denna anordning, är en "användare" som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115. Hotellet är därmed skyldigt att utge "skälig ersättning" i den mening som avses i denna bestämmelse för utsändningen av nämnda fonogram.**
- 4) **Artikel 10.1 a i direktiv 2006/115, vilken innehåller en inskränkning av rätten till skälig ersättning enligt artikel 8.2 i det direktivet, när det rör sig om "enskilt bruk", ger inte medlemsstaterna möjlighet att undanta ett hotell som genomför en "återgivning för allmänheten" av ett fonogram, i den mening som avses i artikel 8.2 i nämnda direktiv, från skyldigheten att utge sådan ersättning.**

Underskrifter